

Bilješka. - Najglednije pitanje, a moglo bi se reći i veoma važno načelno pitanje koje je sud raspravljao u gornjoj presudi i o kojem je zauzeo načelno stajalište, je definicija transportnog rizika. Sud ovom pojmu daje prilično usko značenje, smatrajući da su obuhvaćeni samo događaji koje je brodar mogao otkloniti. Ne bismo se mogli složiti s ovim mišljenjem. Nesumnjivo je točno da su transportni rizici oni koji su svojstveni za sam prijevoz. Međutim, čini nam se da nije nipošto točno da su to samo oni koje je brodar mogao otkloniti. Polezeći sa stajališta suda ne bi se npr. nikada pokrili rizici nastali olujom, jer oluja može nastati i na kopnu, a brodar njene štetne posljedice često puta ne može otkloniti.

B.J.

KASACIONI SUD ITALIJE

Presuda od 21.VII 1962.

Soc. La Pace c/a Ditta Pelliconi

Pomorsko osiguranje tereta - Osiguranje ispod vrijednosti robe - Način obračuna naknade štete

Stranke su sklopile ugovor o osiguranju 100.000 kg tereta na ukupnu vrijednost od 12,925.000 Lit. U čl.10 općih uvjeta osiguranja, na koje se poziva policia, bilo je navedeno da će se šteta nadoknaditi u granicama osigurane svote razmjerno oštećenju. Osiguranim događajem oštećeno je 8.840 kg tereta. Među strankama je nastao spor o tome u kojoj je visini osiguratelj dužan nadoknaditi štetu. Apelacioni sud je, potvrđujući presudu prvostepenog suda, obračunao naknadu štete na slijedeći način:

Osiguratelj tereta tvrdi da je osiguranik sklopio ugovor o osiguranju na bazi pojedinih kilograma. Ali sud kaže da to nije tako. Roba je naime bila osigurana globalno s tim da se dijelila na dvije partije, svaka po 50.000 kg, s obzirom da je bila prevezena u dva broda. Svaka partija robe bila je dakle osigurana na iznos od 12,925.000 Lit. Osiguranje pokriva čitavu štetu na robi do ovog iznosa. Prema čl.516 Zakonika o plovidbi osiguratelj nadoknađuje štetu prema vrijednosti robe u luci iskrcanja. Osiguranik dokazuje da je procjena vrijednosti tereta u odnosno vrijeme u luci iskrcanja iznosila 170 Lit. po kilogramu. Sud na temelju toga priznaje kao štetu iznos od 170 Lit. po kilogramu za ukupno 8.840 kilograma oštećene robe.

Povodom osigurateljve žalbe Kasacioni sud je preinačio presudu drugostepenog suda.

U ovom slučaju radi se o podosiguranju, jer je roba koje je vrijednost utvrđena na iznos od 17,000.000 Lit. bila osigurana samo do iznosa od 12,925.000. Obzirom na to treba primijeniti čl.1907. Građanskog zakonika, koji vrijedi i za pomorsko osiguranje. Prema ovom članu osiguratelj je dužan, u slučaju podosiguranja, nadoknaditi štetu u onom omjeru u kojem osigurana svota stoji prema ukupnoj vrijednosti osigurane robe, uključivši višak koji nije osiguran. Ovo tzv. "pravilo o razmjernoj naknadi štete" ima svrhu da se izbjegne da osiguranik, u slučaju osiguranja ispod vrijednosti, za nižu premiju postigne isti rezultat kao i da je osigurao robu u njenoj punoj vrijednosti, pa dosljedno tome plati višu premiju. Osim toga, polazeći sa stajališta Apelacionog suda, ne bi kod štete samo jednog dijela tereta bilo moguće utvrditi da li je osiguran oštećen teret ili onaj koji nije bio zahvaćen ugovorom o osiguranju. Stranke mogu ugovornim odredbama regulirati način naknade štete. To u praksi npr. biva osiguranje "na prvi rizik" pod kojim preduvjetom obračun naknade biva onakav kako je to utvrdio drugostepeni sud. Međutim u konkretnom slučaju stranke takvu klauzulu nisu ugovorile. Dapače one su izričito ugovorile u 1.10 općih uvjeta osiguranja razmjernu naknadu štete. Apelacioni sud se u prilog tomu stajalištu poziva na čl.516 Zakonika o plovidbi, prema kojemu se u pomorskom osiguranju šteta nadoknađuje na temelju vrijednosti robe u mjestu i vremenu iskrcaja. Ovo stajalište nije točno. Zakonik o plovidbi dolazi u odnosima iz osiguranja do primjene samo u granicama u kojima derogira propise o osiguranju građanskog prava. U konkretnom slučaju čl.1907. Građanskog zakonika nije derogiran jer govori o podosiguranju, koji institut u čl.516 Zakonika o plovidbi nije normiran. Na temelju ovih razloga Kasacioni sud prihvata slijedeći obračun naknade štete:

Ukupnu svotu osiguranja, tj. 12,925.000 Lit., treba podijeliti s čitavom količinom prevezene robe, tj. sa 100.000 kg, što iznosi 129,25 Lit. po kg. Ovu svotu, tj. 129,25 Lit., treba pomnožiti s 8.840 kg. oštećenog tereta, što iznosi 1,142.570 Lit. Na ovaj iznos osiguranik ima prevo na osnovi ugovora o osiguranju.

/Dir.Mar.1963, str.274/

B.J.